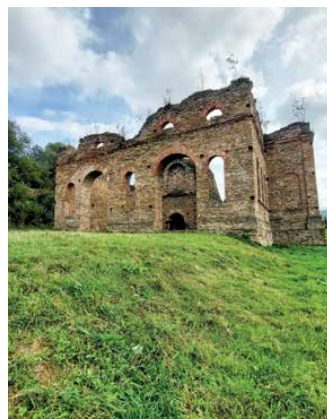
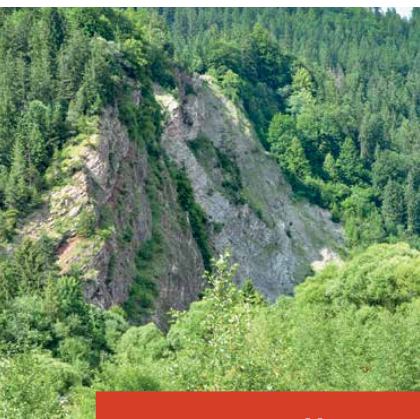

PODBIEL

Štvrťročník obce Podbiel ■ ročník 30 ■ júl 2025 ■ číslo 2

■ Čo sa udialo a čo nás čaká v obci ■ Ohliadnutie za ďalšou etapou v škôlke i škole ■ Pavol Kozáčik a jeho včelie rodinky tvoria navzájom pekné partnerstvo ■ Obecné akcie spojili rodiny ■ Cez zápisky chýrneho lektora Oravského hradu Petra Turčáka môžeme nahliadnuť do dávnych čias ■ Od uvedenia divadelnej hry Kubo uplynulo 30 rokov ■

Kameň, drevo, železo sú tri tváre našej dediny

Myšlienka zaujímavou formou ukázať svetu dedičstvo, ktoré hovorí za nás, má potenciál podporiť cestovný ruch

■ V obci by mohli pribudnúť ďalšie jedinečné objekty – drevená, železná a kamenná brána. Projekt na ich stavbu je už podaný, s peniazmi by mali pomôcť eurofondy. Myšlienkou troch brán sa starosta Ján Sitek zaoberal už dávnejšie. „Symbolizuje náš ľudová architektúra, skala nad dedinou i pozostatky železiarne ako technickej pamiatky. My ich často berieme ako samozrejmosť, ale dali by sa ešte lepšie využiť na propagáciu obce a prepojenie nášho kultúrneho, prírodného a technického dedičstva.“

Výsledkom je projekt vybudovania jedinečných brán z prírodných materiálov. Získať peniaze naň chce z Európskeho fondu regionálneho rozvoja Program

Interreg Polsko – Slovensko 2021–2027. Spojila sa s poľskou gminou Szaflary a spolu podali žiadosť o financovanie projektu Tri brány poznania.

Obsahom úlohy je vybudovanie a osadenie objektov, sprievodných informačných tabúl a vytrasovanie náučného chodníka.

Drevená brána bude vyhotovená z hranolov z červeného smreka ako lávka cez potôčik pri rezervácii Bobrova raľa. Poukazuje na základný stavebný materiál prezentovaný súborom objektov ľudového staviteľstva v Podbieli.

Železná brána upriami pozornosť na železo ako materiál nástrojov každodennej práce prezentovaný tradíciou ťažby železnej rudy v Roháčoch, existen-

ciou takzvanej Starej cesty či objektom Františkovej huty. Bude pozváraná z oceľových plechov a osadená v blízkosti technickej pamiatky Františkova huta.

Kamenná brána odkazuje na kameň ako materiál na stavbu veľkej i drobnej sakrálnej architektúry prezentovaný najmä tradíciou kamenosochárstva, ťažbou pieskovca či na výrobu brusných kameňov.

Upriami pozornosť na prírodné a historické jedinečnosti v podobe Červenej skaly. Bránu bude tvoriť železobetónová konštrukcie obložená prírodným kameňom. Osadia ju pri chodníku na Červenú skalu.

Tri brány poznania prepojí náučný chodník vedený existujúcimi komunikáciami v dĺžke 3,7 kilometra. „Brány budú slúžiť aj ako fotopointy. V spojení s elektronickými výstupmi a spoločným heštegom „#3branypoznania“ bude zdieľanie fotografií originálnym nástrojom ďalšej propagácie,“ vysvetľuje spracovateľ projektu Miroslav Žabenský.

■ Lýdia Vojtaššáková

Pozvánka

32. Podbielanské folklórne slávnosti na Bobrovej rali

Podbiel – 6. júl 2025

Program

■ 12.30 h Sprievod krojovaných účinkujúcich

■ 13.00 h Stretnutie v jednom dvore

Vystúpia: Studnička z Veľičnej, Roviencia z Medzibrodia nad Oravou, Pilsko z Oravského Veselého, Zuzana Gondová z Podbiela, Murinovci z Podbiela, speváčka Helena Záhradníková a Jaroslav Maďara, Mestečko z Leopoldova

■ 15.15 h Od Fašiangov do Veľkej noci

Vystúpia: Podroháčska folklórna skupina zo Zuberca, Goralecki z Rabče, Skočikovci z Rabčíc, Senková z Podbiela a Charita z Hornej Lehoty

■ 16.30 h Obrázky z Podpolania

Vystúpia: Bystrina z Banskej Bystrice a Podpolanec z Detvy

■ Sprievodný program

Jarmok ľudových remesiel

Festival pripravila Obec Podbiel a z verejných zdrojov ho podporil Fond na podporu umenia.

Deň farnosti

Čo sa udialo a čo nás čaká v obci

Uplynulý štvrtrok priniesol do obce niekoľko zlepšení, dotácií a aktivít, ktoré robia náš život príjemnejším.

■ Prinášame stručný prehľad toho, čo sa podarilo zrealizovať, aké projekty boli podané, čo sa pripravuje do budúcnosti.

■ Záchranu života môže významne podporiť aj automatický externý defibrilátor, ktorý analyzuje srdcový rytmus a v prípade potreby vydá elektrický výboj. Obec zakúpila takýto prístroj, investovala doň 1900 eur.

■ Dokončené je ozvučenie malej sály v kultúrno-sportovej hale. Obec zaň zaplatila 2000

eur. Okrem reproduktorov, zosilňovacej skrinky a káblov obsahuje jeden mikrofón na statíve a jeden prenosný.

■ Na ministerstvo financií podala obec žiadosť o peniaze na ozvučenie veľkej sály kultúrno-sportovej haly. Dotácia 9 800 eur by pomohla nahradiť zastaralú zvukovú techniku novou, modernejšou. Zlepšenie kvality zvuku prispeje k lepšiemu zážitku návštevníkov a podpore kultúrnych podujatí, ktoré sa v hale konajú. V rozpočte je plánovaný nástenný zosilňovač, dva mikrofóny na reč a spev, dva priestorové mikrofóny, 16 reproduktorov, k tomu káble, montážne a odborné práce.

■ Obec dostala informáciu, že ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny schválilo dotáciu na detské ihrisko pre materskú školu vo výške 45 000 eur. Zmluva sa pripravuje.

■ Na ministerstve životného prostredia je podaná žiadosť na zakúpenie malotraktora. Obec sa ňou uchádza o 15 000 eur.

■ Fond na podporu umenia poskytol obci 5000 eur na Podbielanské folklórne slávnosti.

■ Naše folklórne slávnosti podporil aj Žilinský samosprávny kraj. Z dotačného programu Regionálne dotácie z vlastných príjmov ŽSK, ktoré podporujú aj zhodnocovanie kultúrneho dedičstva a jeho udržateľnosť, poslal 1 100 eur na zakúpenie prestrešenia. „Pri všetkých dotáciách sa vyžaduje finančná spouť účasť žiadateľa vo výške minimálne 20 až 30 percent, v tomto prípade je to 20 percent,“ vysvetlil starosta Ján Sitek. Stan je už objednaný, jeho cena je na úrovni 1700 eur.

■ Obec zaktualizovala v minulosti uzavretú spoluprácu s poľskou gminou Szaflary. Po vzájomných rokovaníach starosta Jána Siteka a wójta Rafała Piotra Szkaradziński vzišla žiadosť o financovanie projektu Tri brány poznania z Európskeho fondu regionálneho rozvoja Program Interreg Poľsko – Slovensko 2021–2027. O projekte píšeme na inom mieste novín.

■ V záujme lepšieho uskladnenia niektorých druhov odpadu obec zabezpečila prekrytie triediaceho dvora. Aktuálne je

stavba dokončená. Materiál stál 5700 eur, stavebné práce 4800 eur.

■ Stavebný úrad vydal stavebné povolenie na rekonštrukciu základnej školy, právoplatnosť nadobudlo predminulý týždeň.

■ Obec pokračuje s vykupovaním pozemkov pod obecnými komunikáciami.

■ Z kultúrnych akcií obec organizovala stavenie mája, Deň matiek, Deň detí a Deň otcov. Starosta Ján Sitek ďakuje všetkým, ktorí sa podieľali na ich príprave, zvlášť predsedovi kultúrnej a športovej komisie Mariánovi Vlčákovi, a zúčastneným za vytvorenie príjemnej atmosféry.

■ Z ministerstva vnútra dostala obec darom malú cisternovú automobilovú striekačku IVECO CAS 15. Hodnota tohto 5-ročného vozidla, po vyradení z majetku ministerstva, je 65708 eur. Bude slúžiť najmä na plnenie úloh hasičskej jednotky.

■ Veľké pozemkové úpravy sú v štádiu spracovávania rozdeľovacieho plánu. Je to písomný a grafický dokument, ktorý určuje nové usporiadanie pozemkov v rámci územia, na ktorom komasácia prebieha. Tento plán sa vypracúva na základe predchádzajúcich etáp, ako je register pôvodného stavu a zásady umiestnenia nových pozemkov.

■ Obecný úrad priebežne zabezpečuje agendu obce a obecného zastupiteľstva. Mimočodom, vedeli ste, že samosprávy majú viac ako štyritisíc kompetencií?

■ (OCÚ, LV)

PODBIEL

Štvrtročník obce Podbiel

■ jún 2025 ■ ročník 30

■ číslo 2

Vydáva Obecný úrad Podbiel ako nepredajnú publikáciu v náklade 350 ks.

■ Sídlo vydavateľa: 027 42 Podbiel 210, IČO 00314790

■ Šéfredaktorka: Ing. Lýdia Vojtaššáková. Redakčná rada: Mgr. Blanka Kontrová, Ing. Henrieta Schelingová Magerčáková, Mgr. Miroslava Siteková, Marián Vlčák

■ Kontakt: e-mail: redakciapodbiel@gmail.com, tel.: 043 / 5381 031

■ Grafická úprava: STAN

■ Tlač: Tlačiareň

Kubík Námetovo

■ Evidenčné číslo: EV –

3335/09 ISSN 1339–6986.

Nový prístroj môže pomôcť pri záchrane života

Pri hlavnom vchode do obecného úradu pribudol automatický externý defibrilátor. Je určený na poskytovanie prvej pomoci pri náhlom zastavení krvného obehu spojeného so zástavou dýchania.

Je plne automatický a obsluha nie je komplikovaná vďaka inštrukciám, ktorými vás prístroj v prípade núdze bude slovne a graficky usmerňovať, čo treba robiť. Od obsluhy potrebuje zapnutie a nalepenie elektród na hrudník pacienta, ďalej dokáže samostat-

ne vyhodnotiť elektrokardiogram pacienta do tej miery, aby spoľahlivo rozhodol o potrebe defibrilácie a nasledovne vyzvať obsluhu spustiť defibrilačný výboj.

Dúfame, že prístroj nebudete musieť použiť, ale v prípade núdze je potrebné pred jeho použitím kontaktovať operátora linky 155 alebo 112.

Defibrilátor je registrovaný na Operačnom stredisku Záchrannej zdravotnej služby SR a je zaradený do databáz tiesňových

liniek, vďaka čomu sa zabezpečí jeho optimálne využitie v našej obci a jej blízkom okolí.

■ (OCÚ)

■ Vláňajší rozpočet upravovala obec a schvaľovali poslanci celkom desaťkrát. Reagovali tým hlavne na rozdiely medzi očakávanými a skutočnými transfermi zo štátneho rozpočtu, na navyšenie niektorých výdavkov na materiál a služby alebo na získané dotácie.

Na začiatku roka plánovala obec príjmy a výdavky vo výške 1,063 mil. eur. Súčasťou obecného rozpočtu je aj základná škola s materskou školou, ktorá je rozpočtovou organizáciou obce.

Po úpravách rozpočtu v priebehu roka bola suma na strane príjmov 1,116 mil. eur a na strane výdavkov 1,114 mil. eur. Úprava rozpočtu je bežnou nutnosťou samospráv.

Reálne dostala obec Podbiel vlni do rozpočtu 1,039 mil. eur a minula 1,031 mil. eur.

Celkové hospodárenie bežného a kapitálového rozpočtu bolo schodkové a to na úrovni mínus 52 960 eur. Tento schodok bol krytý najmä rezervným fondom. Celkové hospodárenie obce tak bolo plusové 8 461 eur. Po vylúčení nevyčerpaných finančných

Ako hospodárila obec v uplynulom roku

Na júnovom rokovaní zastupiteľstva poslanci schválili záverečný účet obce za rok 2024. Je to dokument, ktorý obec zostavuje po skončení rozpočtového roka.

prostriedkov zo štátneho rozpočtu bolo celkové upravené hospodárenie na úrovni plus 1 033 €. Tieto prostriedky sa vracajú späť do rezervného fondu, pretože sa v roku 2024 nepoužili.

Nahliadnutie do kapitol

Zo záverečného účtu tiež vyplýva, že bežné príjmy sa podarilo naplniť na 96,20 percenta. Dôvodom bol najmä nižší príjem podielových daní od štátu a príjem

z poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad.

Z rozpočtovaných bežných výdavkov bolo v priebehu roka skutočne čerpané 88,59 percenta. Plánované kapitálové výdavky, teda výdavky na investičné akcie, sa vyčerпали na 82,83 percenta. Tu je zahrnutá napríklad realizácia kamerového systému v obci, ozvučenie cintorína a domu smútku, výkup pozemkov v súvislosti s vysporiadaním miest-

nych komunikácií, nákup čerpadla pre DHZO a stroja na umývanie podláh v KŠH, prípravná a projektová dokumentácia, tiež príprava osvetlenia a rozhlasu v časti Pálenica, rekonštrukcia a modernizácia obecného majetku, napríklad plochy pred hasičskou zbrojnicou. Obec nemá žiadny dlh, pretože bankový úver splatila v júli 2023.

Rezerva pomôže aj teraz

Obec zo zákona vytvára rezervný fond vedený na samostatnom bankovom účte. V roku 2024 naň pribudli aj peniaze z prebytku hospodárenia za rok 2023 vo výške 110 332 eur. Časť z nich použila na krytie kapitálových výdavkov. Rovnako postupuje aj v tomto roku, keď peniaze z rezervného fondu pomôžu pri tohtoročných investíciách.

K záverečnému účtu nemali poslanci pripomienky. Že je dokument spracovaný v súlade so zákonom a objektívne vyjadruje rozpočtové hospodárenie, ako i stav majetku a záväzkov skonštatoval aj obecný kontrolór.

■ Lucia Lofajová,

Čo je nové v jednoduchých pozemkových úpravách

■ Postup prác pri usporiadaní lokalít Mlynisko a Lány už dlhodobo spomaľujú námietky niektorých vlastníkov pozemkov.

Naposledy podali dve námietky a okrem ich riešenia bolo treba upraviť aj register pôvodného stavu, keďže niektorí vlastníci zomreli. Pozemkový úrad posielal nanovo výpisy z registra ich dedičom. V týchto dňoch uplynie lehota, v rámci ktorej sa majú noví účastníci

možnosť k nim vyjadriť.

Ako povedal spracovateľ projektu Juraj Lukačík, aj námietky už boli na pozemkovom úrade prerokované. „Ak teda bude všetko v poriadku, v júli by mal byť vyhlásený register pôvodného stavu a hneď na to aj zásady funkčného usporiadania pozemkov.“

Vlastníci následne dostanú možnosť vyjadriť sa buď osobne alebo písomne, akú majú pred stavu využiti svojej výmery.

Na obecnom zastupiteľstve Juraj Lukačík opäť zdôvodňoval naprojektované šírky komunikácií, ktoré povedú novými ulicami. Už dlhodobo ich totiž kritizuje jeden z vlastníkov pozemkov. „Daná šírka komunikácie vychádza z platného územného plánu obce a platných noriem. Neznamená šírku cesty, ale plochu, kadiaľ okrem cesty povedú aj zelené pásy a chodníky,“ vysvetlil Lukačík.

■ (LV)

Kostol sa mení, práce na obnove pokračujú

Do plánovaného termínu ukončenia prác ostáva mesiac. Čo majstri stihli urobiť? Po vystaňovaní všetkého, čo v bolo v lodi kostola i sakristii, vybúrali podlahu, nechali len stredový pás. Očistili steny, strop, okná. Na vymaľovanie

interiéru spotrebovali zhruba 250 kilogramov farby, odtiene sú rovnaké, aké mal interiér pred obnovou. Opravuje sa tiež fasáda na čele kostola a vonkajšia fasáda sakristie.

Hotové je už aj podlahové kúrenie. Aby vykúrilo kostol, firma do podlahy namotala vyše kilometra rúrok, v ktorých bude cirkulovať horúca voda.

Najdrahšou položkou obnovy bude dlažba. Keďže kostol je národnou kultúrnou pamiatkou, pamiatkari trvali na tom, že nemôže meniť vzhľad. Farský úrad musel teda objednať výrobu dlažby, ktorá bude vernou kópiou pôvodnej. Na mieru ju vyrábajú v Taliansku.

■ (LV)

Spoločenská kronika

■ **Narodili sa:** Sofia Litváková, Alica Krupová, Ella Hlaváčová, Jakub Blašták

■ **Odišli do večnosti:** Ladislav Podstrelený, narodený v roku 1945, Žofia Klimková rod. Mrazovská, narodená v roku 1934, Ján Kudzbeľ narodený v roku 1930

Jubilanti

V treťom štvrtroku oslávia životné jubileum:

70 rokov – Tomáš Kanderka, Miroslav Klimek, Jozef Mores, Ján Pošteck, Viera Mikulášiková, Eneta Veselá
75 rokov – Marcela Siteková, Milan Lofaj, Peter Gonda, Rastislav Mičík, Ludmila Domiňáková, Jozef Mačňák,

80 rokov – Melánia Kanderková

85 rokov – Július Olbert, Amália Kovalčíková, Terézia Michalcová ■ (OCÚ)

Radostne spolu, nie osamote online

■ Týždeň MINIdigi 2025 – týždeň digitálnej miernosti, sa niesol v duchu výzvy Zdvihnime hlavu od obrazovky a budme radostne spolu. Kampaň eRka – Hnutia kresťanských spoločenstiev detí tento rok oslovila na Slovensku viac ako 2800 ľudí, z ktorých väčšina sa venovala aktivitám počas hlavného týždňa od 26. mája do 1. júna.

Aj my v Podbieli sme sa opäť zapojili do tejto skvelej kampane. Pre deti bol pripravený program popoludní od pondelka do piatku. Hoci nám počasie veľmi neprialo, prežili sme spolu radostný a požehnaný čas, v ktorom sme vnímali predovšetkým silu spoločenstva.

Deti, animátori, pedagógovia aj rodičia si spolu vytvorili priestor bez zbytočných obrazoviek, ktorý naplnili hrou, rozhovormi, tvorivosťou a priateľstvom. Téma ročníka Radostne spolu pomohla upriamiť pozornosť na kvalitné vzťahy a prevenciu osamelosti, ktoré digitálna miernosť umožňuje žiť plnšie.

Do kampane sa na celom Slovensku zapojilo 2 422 detí, ktoré sprevádzalo 422 dobrovoľníkov a pedagógov. Účastníci si vytvárali osobné výzvy – napríklad obmedziť čas na sociálnych sieťach, nevziať do ruky mobil po zobudení či stráviť viac času vonku s kamarátmi. Každé dieťa dostalo dva tematické náramky – jeden ako pripomienku vlastnej výzvy a druhý pre niekoho, koho chcelo pozvať.

Kampaň MINIdigi je zameraná na výchovu detí k digitálnej miernosti. Deti sú vedené, aby využívali digitálne technológie s miernosťou, zmysluplne, zodpovedne a pre skutočnú radosť.

■ (MS, eRko)

Hravý, veselý, plný zážitkov, taký bol rok v škôlke

Škôlkari: Čas si kráča za krokom krok,
my sme starší o jeden rok.

■ Deti sa príchodom do materskej školy dostávajú do nového sociálneho prostredia a menia svoj spôsob života. Mení sa ich denný poriadok a doterajší život sa obohacuje o nové podnety či už zmyslovo-pohybové, poznávacie alebo citové. Nadobúdajú sociálne kontakty s rovesníkmi a dospelými.

Navštívili obohacujúce miesta

Denné činnosti v materskej škole sú usporiadané tak, aby život v nej bol zaujímavý, obohacujúci a tvorivý. Výchovno-vzdelávacie ciele sme plnili podľa Školského vzdelávacieho programu.

Počas školského roka deti navštívili rôzne obohacujúce miesta, ktoré im priblížili históriu našej obce a krásy prírody, ktorá nás obklopuje, ako Malé etnografické múzeum, Bobrovu raľu, cyklotrasu smer Nižná a ďalšie.

Prišli k nám aj rôzne bábovko-divadelné súbory, ktoré zahrali poučné rozprávky ako

Džungľa a O kamarátstve, hudobné predstavenie Viktor, výchovný koncert Na farme a predškôlaci sa stretli aj s knihovníčkou, ktorá im v Knižnej reštaurácii porozprávala o knihách.

Medzinárodný deň detí sa niesol v znamení hier a zábavy. Navštívili sme detský kútik v Pizzerii Podbiel, kde ich milo privítali a deti sa mohli dosýta vyšantíť.

Na konci roka nechýbal ani konceročný výlet predškolákov a rodičov. Tento rok sme navštívili Sochu Krista v Kline a užili si zábavu v námestovskom Kinderlande.

Spievali, športovali, rozprávali

Zúčastnili sme sa okresných súťaží Habovský speváčik, kde nás reprezentoval Adam Korčuška, ktorý si vyspieval strieborné pásmo. Na Predškolskom trojboji v Čimhovej nás reprezentovali Martin Tekel, Oliver Hlaváč a Zara Anna Si-

teková. V rozstrele im uniklo 3. miesto.

K deťom z predškolskej triedy pravidelne do škôlky dochádzala logopédka z SCŠPP, ktorá im pomáhala zvládať rôzne rečové nedostatky. Deti z malej triedy absolvovali s logopédkou skupinový program Rozprávaj a počúvaj, ktorý bol zameraný na fonematické uvedomovanie.

Každý štvrtok mali deti z predškolskej triedy tréning so športovým trénerom a fyzioterapeutkou. Ukazovali im rôzne zdravotné cvičenia, učili ich správne vykonávať základné lokomočné pohyby, trénovali kotúľ vpred a vzad, mostík, skoky znožmo cez prekážky a mnoho iných pohybov, ktoré potrápili nejedno dieťa, no výsledok stál za tú námahu.

Všetkým zamestnancom ďakujem za ich svedomitú prácu. Deťom prajem prázdniny plné slnka, oddychu, zábavy a hlavne zdravia.

■ Silvia Lukáčiková,
zástupkyňa riaditeľky pre MŠ

Naši štvrtáci budú od septembra navštevovať ZŠ v Nižnej.

Ohliadnutie za školským rokom v základnej škole

V piatok 27. júna sa uzatvorila ďalšia kapitola nášho školského roka. Je to čas, kedy si spoločne pripomíname úsilie, ktoré sme vynaložili, vedomosti, ktoré sme nadobudli, a zážitky, ktoré sme prežili.

■ Aj tento rok žiaci preukázali húževnatosť, zvedavosť a túžbu po vedomostiach. Učitelia ich s trpezlivosťou a obetavosťou viedli na ceste za poznaním. Ostatní zamestnanci vytvorili bezpečné a podnetné prostredie pre štúdium a osobnostný rast detí.

Jedni prišli, druhí odchádzajú

Prvý školský rok majú za sebou naši prváci so svojou učiteľkou. Všetky povinnosti a ciele splnili výborne, stali sa tak z malých

škôlkarov skúsení žiaci, ktorí sa naučili čítať, písať, počítať, ale hlavne ukázali, aké majú veľké srdcia, koľko si vedia navzájom pomáhať, usmiať sa a potešiť druhých.

Posledný školský rok v našej škole strávili žiaci 4. ročníka a prišiel čas, kedy sa naše cesty rozchádzajú. Boli našou súčasťou štyri roky a teraz ich čakajú nové výzvy v ZŠ v Nižnej. Zažili sme spolu chvíle pekné – smiech, priateľstvá, zábavu, radosť z úspechu, aj chvíle, keď

to bolo ťažké a museli sme riešiť rôzne problémy. Všetko sme však zvládli, preto sa chcem poďakovať vám aj vašim rodičom za všetko, čo ste škole a nám všetkým dali, za vašu prácu a snahu, za zážitky s nami. Verím, že v novej škole ukážete, že ste šikovní, múdri a dobrí ľudia. Nezabudnite na školu, kde ste urobili prvé kroky do sveta vzdelávania.

Aktívité bolo neúrekom

Počas školského roka sme okrem plnenia učebných osnov organizovali rôzne ďalšie akcie, v ktorých sme rozvíjali vedomosti a zručnosti detí. Zapájali sme sa do rôznych súťaží, aby sme svoje schopnosti mohli porovnať s deťmi v škole, v okrese, na Slovensku.

Naši žiaci korčuľovali, plávali, spievali, recitovali, riešili úlohy v súťaži Pytagoriáda, súťažili v celoslovenskej vedomostnej súťaži Všetkovedko, zapojili sa do informatickej súťaže iBobor. Úspešní sme boli aj vo výtvarných súťažiach. Mali sme aj šikovných reprezentantov v atletike. CVČ Trstená našim žiakom pripravila športovú olympiádu, na ktorú nám ceny pre víťazov venovali zástupcovia ŠK Podbiel Ján Sitek a Pavol Loffaj.

Žiaci 4. ročníka absolvovali celoslovenské testovanie žiakov

KOMPARO z predmetov slovenský jazyk, matematika, prírodoveda, vlastiveda a všeobecné študijné predpoklady. Výsledkami testov sme sa zaradili medzi 25 percent najúspešnejších škôl na Slovensku.

Chcem sa poďakovať všetkým, ktorí sa podieľali na chode školy. Vaše úsilie a nasadenie sú neoceniteľné. Ďakujem aj rodičom za ich podporu a spoluprácu.

Pred nami sú dva mesiace zaslúženého oddychu. Prajem vám, aby ste si ich užili naplno, nabrali nové sily a zažili nezabudnuteľné chvíle. Nech sú prázdniny plné slnka, radosti, nových zážitkov a priateľstiev.

■ Blanka Kontrová,
riaditeľka školy

Úspešní reprezentanti školy v rôznych súťažiach

Vaneska Badlíková, Maroš Liška, Lacko Liška, Viktória Pekárková, Adelka Pekárková, Noemi Mačňáková, Adam Jandura, Anetka Kubošová, Natália Kovalčíková, Lejla Kršková, Ondrej Mišun, Anetka Kubošová, Laura Šprláková, Jakub Kováč, David Mihál.

Školu čaká reforma. Zavádza sa v 1. ročníku, postupne sa rozšíri na vyššie

■ V septembri sa opäť stretneme s novými výzvami a príležitosťami. Naša škola sa od 1. septembra zapojí do Kurikulárnej reformy. Kurikulum je všetko, čo sa v škole učí, ako sa učí, ale je to aj kultúra školy. Sú to ciele, ktoré si stanovujeme pre vzdelávanie v školách. Sú to všetky vedomosti, ktoré žiak alebo žiačka v škole nadobúda a spôsobilosti, ktoré získa. Menej viditeľnou súčasťou kurikula sú aj pravidlá a zvyklosti, ktoré sa v škole dodržiavajú.

Cieľom reformy je, aby si žiaci osvojili vedomosti a zručnosti, ktoré sú pre život v 21. storočí naozaj dôležité. Čo to znamená v praxi? Ide o modernizáciu vzdelávacieho systému – menia

sa učebné osnovy, metódy vyučovania aj hodnotenie. Reforma sa najprv zavádza v 1. ročníku a postupne sa rozšíri na vyššie ročníky.

Hlavné zmeny

■ Dôraz na zručnosti, nielen vedomosti: Deti sa neučia naspamäť, ale rozvíjajú schopnosti ako tímová spolupráca, kritické myslenie či riešenie problémov.

■ Viac prepojenia s bežným životom: Učivo je zamerané na praktické využitie – napríklad v matematike žiaci riešia úlohy z reálneho života, v slovenčine tvoria vlastné texty.

■ Moderné vzdelávacie metódy: Ak sa deti učia vlastnou aktivitou, nielenže získajú vedomos-

ti, ktoré si dlhšie zapamätajú, ale môžu sa naučiť oveľa viac – napríklad spolupracovať, samostatne, alebo v spolupráci hľadať riešenia neznámych úloh, odhaľovať, čo ešte nepoznajú a potrebujú poznať.

■ Flexibilnejšie vyučovanie: Učiteľ má väčšiu slobodu prispôbiť vyučovanie potrebám detí, určiť si dĺžku vyučovacej hodiny, prepájať hodiny do blokov či projektov.

■ Zmeny v hodnotení: Cieľom je konštruktívna spätná väzba, nie len známka. Deti sa učia hodnotiť samy seba aj spolužiakov.

Pre žiakov 1. ročníka našej školy sa toho však veľa nezmení,

stále sa musia naučiť s pomocou učiteľa najmä čítať, počítať a písať, majú získať vzťah k učeniu sa, vytvoriť si pracovné návyky a režim. Mnoho inovatívnych metód v škole už používame a v efektívnom zavádzaní ďalších sa učiteľky priebežne vzdelávajú počas školského roka a budú pokračovať aj cez prázdniny.

Pripravovaný Školský vzdelávací program bude postupne budovať profil modernej školy, ktorá kladie dôraz na rozvoj komunikačných zručností, spoluprácu, inklúziu a modernú školu.

V našej škole každé dieťa dostane šancu uspieť podľa svojich možností a potrieb.

■ Blanka Kontrová

Milióny pracovných včiel sa za starostlivosť bohato odmeňujú

*Pavol Kozáčík a jeho včelie rodinky tvoria navzájom
pekné partnerstvo. Každá strana do spolupráce niečo
vkladá a niečo získava.*

■ Už ako chlapec sa Pavol Kozáčík kamarátil so včelami. Pomáhal otcovi, ktorý v Studenej doline včeláril niekoľko desaťročí. Keď pred rokom otec zomrel, chytil sa syn profesie včelára naplno.

Pomáha mu manželka Tatiana a synovia Filip a Adam s manželkami. Starajú sa hlavne o zdravie a pohodu včelích rodín a kočujú s nimi za kvitnúcimi plodinami a lepšími podmienkami na produkciu. Na oplátku získajú od včiel med, peľ, propolis a vosk.

Včelárstvo ako veda

Práca so včelami je podmienená ročným obdobím, podnebím, počasím či potenciálnymi škodcami. V hlavnej sezóne znášky peľu a nektáru sa včelár stará o bezmála sto produkčných rodín, v zime ich vo včelnici zimuje okolo 150. Každá rodina má včeliu kráľovnú, 20-tisíc a vo vrchole sezóny až 60-tisíc včiel robotníčok a v období rozvoja včelstva pár stoviek trúdov. Jednotliví obyvatelia úľa sú na sebe bezvýhradne závislí, každý má úlohu, ktorú musí plniť.

Spolupráca s tak organizovaným systémom akou včelstvo je si vyžaduje neustále štúdium a čas. Včelárstvo preto je nielen koníčkom alebo remeslom, ale aj vedou. Pavol Kozáčík sa za dlhé roky práce so včelami zoznámil s biológiou, botanikou, meteorológiou, chémiou, environmentalistikou, ale aj podnikateľským prostredím. Musí sledovať teplotu, vlhkosť, slnečné žiarenie, dostupnosť kvetov v regiónoch a mnoho ďalších faktorov. Dokonalne pozná životný cyklus včiel, ich sociálne správanie, úlohy

včiel v jednotlivých fázach ich života i spôsoby, ako včelstvo brániť proti škodcom a chorobám.

Výsledkom je ponuka viacerých druhov kvalitného medu rôznych chutí v závislosti od toho, kde včely lietajú.

Včely nepracujú pre seba

Keď sme v polovici júna zavítali na včelnicu Kozáčíkovcov, práve vytáčali med. Včely mali za sebou už dva pracovné výjazdy na južné Slovensko.

„Už vo februári sme kočovali za kvetmi do Hurbanova,“ hovorí Pavol. „Je tam teplejšie, preto sa mohli včelstvo rozvíjať skôr ako na Orave. Kráľovné začali intenzívne znášať vajíčka, v úloch pribúdali včely. Keď začala kvitnúť vrba rakyta a prvé ovocné stromy, dokázali robotníčky znášať peľ, nektár a vodu nielen na kŕmenie larvičiek, ale aj zásoby navyše. Preto sme už vtedy mohli vytáčať prvý med.“

Popri výrobe sladkej pochúťky sú včely najdôležitejším opeľovačom rastlín a patria medzi najhodnotnejšie živočíšne druhy našej planéty. Nepracujú len pre seba, ale aj pre rastlinu a človeka. Kým budú žiť, budú kvitnúť kvety a stromy a ľudstvo nevyhne od hladu.

Kočovanie im pomáha

Po jarnom rozvoji včelích rodín v Hurbanove presunul Pavol Kozáčík svoj kočovný voz do veľkého marhuľového sadu pri obci Svätý Peter.

„Zakrátko začala aj na Orave kvitnúť vrba rakyta a tak sme sa vrátili domov. Mal som už dostatočne silné včelstvo, silnejšie, ako ostatní včelári na Orave, ktorí nekočujú. Dokázali z vrby

vyrobiť toľko medu, že sme ho mohli aj vytáčať.“

Po odkvitnutí vŕby včielky opäť vycestovali na juh, tentokrát za repkou olejnou. „Tá je veľmi dobrá pre včely kvôli pelu, pôsobí veľmi pozitívne na ich tráviaci systém. Prírodné pele ich preliečia a pomôžu naštartovať na sezónu. Netreba tak používať umelé liečivá, ktoré by sa mohli dostať aj do medu.“

Včely nepracujú len pre seba, ale aj pre rastlinu a človeka. Kým budú žiť, budú kvitnúť kvety a stromy a ľudstvo nevymrie od hladu.

Repkový med je najmä v zahraničí veľmi uznávaný pre protirakovinové účinky. Pavol Kozáčík vysvetľuje aj protialergický efekt pelového medu. „Peľ, ktorý donesie včela, je iný ako peľ, ktorý lieta vo vzduchu. Užívaním pelu z medu, si ľudský organizmus dokáže vytvoriť protilátky na lietajúci peľ.“

Keď padne manna

Po repke olejnej sa pustili včielky do lietania v agátových lesoch okresov Komárno i Veľký Krτίš a v druhej polovici júna už opäť pracovali na Orave. Domov sa vrátili najmä pre medovicu – sladkú, lepkavú tekutinu vyskytujúcu sa na listí a ihličí rôznych stromov. Jej výskyt je podmienený premnožením vošiek, ktoré sa živí miazgou rastlín. Prebytok cukrov z tejto šťavy svoj-

im tráviacim ústrojenstvom filtrujú a vylučujú na povrch listov a ihličia. Medovica vzniká teda ako metabolický produkt vošiek. Z nej včely produkujú med.

Starí ľudia kedysi úkazu lesklých, šťavou zvlhčených listov alebo ihličia vravievali, že padla manna.

Začiatkom júla však naše stromy prestávajú dávať medovicu, odkvitá aj malina a lipa a tak Pavol Kozáčík opäť naštartuje a odšahuje včelstvá za slnečnicou. „Slnečnicový med je porovnateľný s našimi kvetovými medmi.“

Na prelome júla a augusta sa vracia kočový voz na včelnicu do Studenej doliny. „To bude koniec tohtoročnej včelárskej sezóny,“ hovorí Pavol. „Vytočíme posledný med, včely preliečime, dáme im zásoby potravy a robíme údržbu včelnice. Do konca augusta by už mali byť včely pripravené na zimu.“

Počas nej treba kontrolovať podmienky v úloch, odstraňovať odpad a sledovať zdravotný stav včiel.

Nepriatelia včiel

Aj keď by sa zdalo, že medveď je obávaným nepriateľom včelárov, určite nie je najväčším problémom. Najväčšou hrozbou pre včelstvá je klieštik včelí, ktorý je parazitickým roztočom napádajúcim včely a ich plod. Ďalšími najnebezpečnejšími chorobami sú mor a hnľoba plodu.

Ako Pavol dodáva, pre medveďa je med len maškrtka, nie hlavná potrava. Ale aj mu ju dovolíte raz ochutnať, bude sa k úlom vracaať, nič ho nezastaví. „Už môj otec mal odskúšané, že stačí mať natiahnutú elektrickú zábranu popred letáče. Ak do neho brnkne nosom alebo jazykom a dostane výboj, už sa nevráti.“

■ Lýdia Vojtaššáková

Obec oslávila všetkých, mamičky, deti aj ockov

Uctili sme si mamy za lásku, potešili deti a podakovali otcom za oporu.

■ Máj zvykneme označovať aj časom, mesiacom lásky. Mnohí možno nevedia, že práve v tomto mesiaci sa každoročne, už viac ako 30 rokov, slávi aj Medzinárodný deň rodiny. Pripadá na 15. mája a jeho hlavným zámerom je poukázať na dôležitosť rodiny a manželstva a rodinu dostávať do centra pozornosti spoločnosti.

Aj v našej obci sa konali v priebehu mája a júna podujatia, ktorých cieľom bolo poukázať na rodinu a jej nezastupiteľnú úlohu.

Začali sme mamičkami a babičkami, ktorým bola venovaná druhá májová nedeľa. Jedna americká spisovateľka raz povedala, že maminy sú ako lepidlo, aj keď ich nevidíme, stále držia rodinu pokope. Poďakovanie a posedenie bolo pripravené v kultúrno-sportovej hale a program zabezpečili

li deti zo základnej a umeleckej školy a folklórna skupina Senková.

Posledný májový deň bol venovaný všetkým deťom. Na ihrisku Pod Pálenicou to ožilo, opäť sa spojili miestne organizácie a pripravili pre deti dopoludnie plné aktivít a zábavy. Deti si vychutnali aj jazdu Oravským vláčikom po uliciach na Zámostí.

Nezabudlo sa samozrejme ani na našich hrdinov, všetkých otcov a dedov. V nedeľu 15. júna si pre nich Kultúrna komisia v spolupráci s obecným úradom pripravila odychové posedenie pri guľášoch a pivku. Otcovia mohli využiť čas aj aktívne, zahrať si stolný tenis, šachy i futbal.

Vďaka všetkým, mamkám, ocinom, deťom, starým rodičom, ktorí prišli. Vďaka všetkým, ktorí sa na príprave jednotlivých podujatí podieľali. Lebo najväčšie chvíle v živote sa netýkajú sebeckých úspechov, ale vecí robených pre ľudí, ktorých milujeme a vážime si. ■ Miroslava Siteková

■ Hodina matematiky žiakov bavila

Na zaujímavej hodine matematiky sa stretli žiaci 1. a 2. ročníka. Spoločné učenie prinieslo veľa radosti, spolupráce aj nových zážitkov. Deti sa učili navzájom a spoločne objavovali čaro matematiky rôznymi formami. Najskôr si čítali z poučnej knihy, potom pracovali s autokorektívnymi kartami, vďaka ktorým si mohli sami overiť správnosť svojich odpovedí a zároveň si precvičiť počítanie. Stretnutie ukončili hrou s kockami, ktorá rozvíja logické myslenie, spoluprácu a matematické zručnosti hrovou formou.

Rovesnícke učenie je čoraz obľúbenejšou formou výučby, podporuje samostatnosť, dôveru medzi žiakmi a budovanie pozitívneho vzťahu k učeniu. Deti ho prijímajú s nadšením.

■ Štvrtáci sa lúčili so svojou školou

Štyri roky ubehli ako voda a naši štvrtáci sa lúčia s prvým stupňom základnej školy. Pri tejto príležitosti si pripravili rozlúčkový program, ktorým sa poďakovali svojim spolužiakom, učiteľom aj všetkým zamestnancom školy. V ich vystúpení nechýbali slová vďaky, milé spomienky, básničky, pesničky a úsmevy. Bolo cítiť, že za štyri roky v škole prežili veľa pekného.

„Milí štvrtáci, ďakujeme vám za všetko, čím ste nás obohatili a prajeme vám veľa šťastia a úspechov na ďalšej ceste vzdelávania. Nezabudnite – naša škola zostáva navždy vašou školou.“

Deti z Podbiela sa v škole nenudili, kreslili, spievali aj súťažili

Aj na záverečné tri mesiace školského roka pripravila škola, škôlka a školský klub viacero aktivít, ktorými ponúkli deťom stráviť spoločné chvíle mimo vyučovania, ako aj rozvíjať záujmy, talent, tvorivosť.

■ Bavili sa v zábavnom parku

V závere školského roka si učitelia si školákmi dopriali krásny deň plný zábavy a oddychu. Navštívili zábavný park Fantázia v Liptovskom Mikuláši, kde ich čakalo množstvo atrakcií a zážitkov.

Počasie im prialo, svietilo slniečko a atmosféra bola výborná. Deti si užili rôzne hry, kolotoče a samozrejme nechýbala ani osviežujúca zmrzlina. „Ďakujeme všetkým deťom za skvelú náladu a rodičom za dôveru,“ odkazujú učitelia. „Takýto spoločný deň nás všetkých veľmi potešil a dodal energiu do záverečných dní školského roka.“

■ Spievali ľudové pesničky

V okresnom kole súťaží v speve ľudových piesní Slávik Slovenska a Matičný sláviček reprezentovali školu Maroš a Lacko Liškovci a Vaneska Badlíková. Na súťaž ich pripravovala Monika Záhorová, ktorá ich pri speve aj doprevádzala na klavíri.

■ Vesmír očami detí

Do celoslovenskej výtvarnej súťaže Vesmír očami detí zaslala naša škola 10 prác. Za svoju predstavu vesmíru dostal v 2. kategórii za okres Tvrdosť čestné uznanie Maroš Liška. Súťaž organizovala Slovenská ústredná hviezdáreň, partnerské organizácie pripravili z ocenených prác výstavu v Dome kultúry v Trstenej.

■ Školský klub prekvapil deti

Po mesiacoch plných učenia, zážitkov, hier a kamarátstva si dopriali chvíľu oddychu a pohody v príjemnej atmosfére. Školský klub detí pripravil ku koncu školského roka pre svojich žiakov milé prekvapenie – zašli spolu na pizzu a zabavili sa v detskom kútiku miestnej reštaurácie.

■ Olympijský deň ako cena za Valentínku

Bol to deň plný hier a súťaží. Pre podbielanskú školu ho zorganizovalo Centrum voľného času Trstená, za to, že jej žiaci boli úspešní v okresnej výtvarnej súťaži O najkrajšiu Valentínku. Ceny pre víťazov venovali zástupcovia ŠK Podbiel Ján Sitek a Pavol Loffaj.

■ Klubisti natočili rodičom videá

„Aj keď sa to možno nezdá, táto je pre mňa hviezda. Myslím, že mám na to, byť ako môj táto, šoférovať auto chcem. Keď raz budem dospelý, chcem byť ako vy, opakujem, čo vidím po mame, tatovi.“ Túto pesničku Mira Ja-

roša nacvičili deti a zdieľali rodičom ku Dňu otcov.

Vo videu ku Dňu matiek zas každej mamine poďakovali „za jej lásku plnú nehy, za zelené detské brehy. Za jej štedrosť, starosť v hlave, za dni šťastné, za dni hravé, za rozprávky nad kôľskou, za to, že vždy stojí blízko.

■ Do školy prišli dopravní policajti

Ako správne prechádzať cez cestu, čo znamenajú základné dopravné značky, kedy je bezpečné jazdiť na bicykli a prečo je dôležité nosiť prilbu. Takéto témy formou praktických ukážok a názorných situácií preberali policajti s deťmi. „Všetci žiaci sa aktívne zapájali a so záujmom počúvali rady a odporúčania odborníkov. Veríme, že táto skúsenosť prispieje k ich väčšej opatrnosti a bezpečnému správaniu sa na cestách,“ dodali učiteľky.

■ Riešili logické úlohy

Na matematickej súťaži Pytagoriáda sa stretli najlepší riešitelia logických úloh z okresu Tvrdošín. Základnú školu v Podbieli reprezentovali v kategórii tretakov Adam Jandura a Vaneska Badlíková. Z 26 zúčastnených žiakov sa svojimi výsledkami Adam zaradil na 9. miesto a pat-

ril medzi 13 úspešných riešiteľov. Vaneska sa umiestnila na 12. mieste.

V kategórii štvrtakov za školu súťažili Anetka Kubošová a Viktória Pekárková. Medzi 25 riešiteľmi sa Anetka umiestnila na 6. miesto a patrila medzi 12 úspešných riešiteľov. Viki si vybojovala 11. miesto.

■ Hodina matematiky žiakov bavila

Na zaujímavej hodine matematiky sa stretli žiaci 1. a 2. ročníka. Spoločné učenie prinieslo veľa radosti, spolupráce aj nových zážitkov. Deti sa učili navzájom a spoločne objavovali čaro matematiky rôznymi formami. Najskôr si čítali z poučnej knihy, potom pracovali s autokorektívnymi kartami, vďaka ktorým si mohli sami overiť správnosť svojich odpovedí a zároveň si precvičiť počítanie. Stretnutie ukončili hrou s kockami, ktorá rozvíja logické myslenie, spoluprácu a matematické zručnosti hravou formou.

Rovesnícke učenie je čoraz obľúbenejšou formou výučby, podporuje samostatnosť, dôveru medzi žiakmi a budovanie pozitívneho vzťahu k učeniu. Deti ho prijímajú s nadšením.

■ Dodržiavať pravidlá je dôležité

Množstvo tvorivých úloh, diskusií, pohybu a spolupráce, uvoľnená atmosféra. Tak prebiehalo blokové vyučovanie o pravidlách v škole.

Pre prvákov a druhákov ho pripravila učiteľka Monika Siteková. Zaujímavou

formou prepočila hodiny čítania, písania, matematiky a telesnej výchovy do jedného celku. Deti si tak mohli cez rôzne aktivity uvedomiť význam pravidiel nielen v škole, ale aj v každodennom živote. Z hravého, tvorivého a zážitkového vyučovania si odnášali nové poznatky aj dobrý pocit.

■ Prekonávali strach z vody, učili sa nové štýly

Počas päťdňového plaveckého výcviku v tvrdošinskej mestskej plavárni mali žiaci 2., 3. a 4. ročníka možnosť zdokonaľiť svoje plavecké zručnosti, osvojiť si správnu

techniku dýchania, splývania, ale aj bezpečného správania sa vo vode. Skúsení inštruktori sa postarali o to, aby sa deti učili v príjemnej a motivujúcej atmosfére. Každý deň bol pre deti nielen o cvičení, ale aj o zábave, tímovej spolupráci a prekonávaní samých seba. Mnohí žiaci prekonali strach z vody, naučili sa nové štýly a na konci výcviku zvládli malý plavecký test. Najlepším plavcom v 2. ročníku je Samko Mrázek, v 3. ročníku Borisko Korčuška a za 4. ročník bola najúspešnejšia Viktorka Pekárková.

Cez zápisky chýrneho lektora Oravského hradu môžeme nahliadnuť do dávnych čias

Uplynulo 50 rokov od úmrtia Petra Turčáka. Bol notárom, chýrnym kastelánom, zberateľom ľudových piesní, zvykov a remesiel v Podbieli, prekladateľom historických listín. Zažil však aj ťažké chvíle vojaka – zajatca.

■ Peter Turčák sa narodil 14. septembra 1896 v Podbieli. Po absolvovaní Piaristického gymnázia v Ružomberku plánoval študovať medicínu, no vtedy už zúrila 1. svetová vojna. Musel narukovať k armáde. Do ostrých bojov sa zapojil v roku 1916 a v ruskom zajatí na Sibíri strávil štyri roky.

Po návrate sa stal notárom, pôsobil na východnom a južnom Slovensku. Jeho zdravotný stav sa následkom zajatia zhoršil a tak v roku 1951 odišiel do invalidného dôchodku. Zložitý obdobie pre neho aj jeho rodinu nastalo nástupom komunistického režimu. Postupne prišiel o zamestnanie, bývanie, vládna moc mu zablokovala účty, zlú situáciu umocnila mena peňazí.

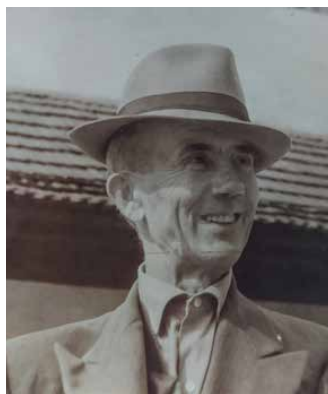
Stratiac všetky istoty sa Peter Turčák s rodinou vrátil do Podbieli. Bol rád, že mohol pracovať pre Oravské múzeum. Dvadsaťjeden rok bol lektorom na Oravskom hrade.

V publikácii Portréty dejateľov Oravy (1990) Ján Čaplovič napísal, že Petra Turčáka možno právom považovať za najlepšie-

ho, odborne školeného, iniciatívneho lektora, akého kedy Oravské múzeum na hrade malo. Popri slovenčine dokonale ovládal nemecký, maďarský, ruský a poľský jazyk ako aj klasické jazyky latinčinu a gréčtinu. Hovorieval, že gréčtina a latinčina sú cesty poznania minulosti, matematika a fyzika je zasa budúcnosť.

Zo študenta vojak

Ak sa vrátime do mladosti Petra Turčáka, ovplyvnila ju 1. svetová vojna. Priamo zo siedmej triedy gymnázia v rámci mobilizácie ho odvelili k pešiemu pluku v rumunskom meste Orastia. Už samotný výcvik bol veľmi tvrdý.

„Pochody, simulované útočné a obranné cvičenia, kde sme na oboznámenie sa s puškou najprv používali slepé náboje z tvrdého papiera.“ Ako ďalej Peter Turčák píše v spomienkach, každý povel k útoku sprevádzali trubači nápevom Na neho, na neho, zabime ho. „V tú chvíľu masa vojakov vybehla v rojnici zo zákopov a v behu strieľali na postavenie protivníka až nakoniec prišlo k boju muža proti mužovi. V ňom sa najprv bodákom, potom lopatkou usekávali ruky, čo bolo veľmi drastické. Nepriateľských vojakov nám na výcviku robili vrecia naplnené slamou.“

Po skončení vojenského výcviku absolvoval Peter školu záložných dôstojníkov. Na jar 1916 dostal dovolenku, vrátil sa do Ružomberka, dokončil gymnázium a zmaturoval.

Bojoval v prvej línii

Po maturite sa musel Peter vrátiť do Orastie a 30. júna 1916 ho poslali na ruský front, hneď do prvej línie. Dôsledky palby guľometov boli hrozná. Guľomet mal

kadenciu 500 výstrelů za minútu, čo zanechávalo veľké straty. K tomu delostrelecká kanonáda.

„Videl som, ako vojakom guľky trhajú uniformy a strieka krv. Pred útokom, po masívnej delostreleckej príprave, boli všetci vojaci v obrovskom psychickom napätí, nahlas sa modlili, dostali prídely tvrdého alkoholu. Nikomu sa nechcelo umrieť.“

Preriedené stavy starších mužov dopĺňali mladí neskúsení vojaci. Tí krčiac sa v zákopoch neovládali telesné potreby, vracali, plakali ako malé deti.

Po jednom z bojov ostal Peter v kráteri vyhlbenom delostreleckým granátom. Tam ho zajal ruský pešiak a odovzdal svojmu veliteľovi. Bolo to 6. augusta 1916 na západnej Ukrajine. Odtiaľ všetkých zajatých odviezli na Sibír. V zajatí strávil štyri roky, robil najmä poľnohospodárske práce.

Vykúpením bol 4. február 1920. V meste Irkutsk zajatcov prevzali Česko-slovenské légie v Rusku, odviezli ich do Vladivostoku, odkiaľ sa parnou loďou plavili po trase Hongkong, Singapur, Cejlon, Pord Said a 12. júna zakotvili v prístave Terst. Odtiaľ cestoval 17 dní cez Taliansko, Juhosláviu, Rakúsko do Prahy, kde musel ostať ešte dva mesiace, potom ho preveli na dva mesiace do Komárna.

„Bola to veľká milosť Božia. Mama denne ďakovala Bohu i Panne Márii,“ píše o návrate domov Peter Turčák. Vojnu prežil aj brat Alojz. „Vela našich spolubojovníkov však ostalo pochovaných na bojiskách Európy, Ruska aj Sibíri. Bola to veľmi ťažká a zákerná doba.“

Stal sa notárom

Po roku doma v Podbieli prijal ponuku pracovať ako úradník na notárskom úrade, neskôr sa stal diplomovaným notárom. Po viacerých pôsobiskách na východnom Slovensku sa usadil v Hrušove pri Rimavskej Sobote, kde pôsobil v rokoch 1936 až 1950.

V čase pôsobenia v Herľanoch sa Peter zahľadel do dievčiny Heleny Nemčíkovej (1912–1992). Z manželstva sa narodili tri deti – Helena (1934), Peter (1944–1987) a Gabriel (1951).

Zanechal cenný fond

V rokoch 1953 až 1974 bol Peter Turčák neodmysliteľnou osobnosťou na Oravskom hrade. Sprevádzal návštevníkov, prekladal historické dokumenty, školil nových lektorov. Pod jeho vedením začínal pracovať na Oravskom hrade aj prírodovedec Jaroslav Kocian. Hovoríva, že vždy, keď prechádza prvou hradnou bránou, spomenie si na pána Turčáka, ako širokými vedomosťami, jazykovými znalosťami, obdivuhodnou rétorikou a inteligentným vystupovaním vzbudzoval úctu i obdiv u každého návštevníka. „S nevšedným zánietením vedel podať výklad o histórii hradu a Oravy, ale i celého Slovenska,“ píše o ňom. „Mal súčasne široký prehľad aj z ostatných vedných odborov, ako je archeológia, geografia, biológia, architektúra a ďalšie.“

Peter Turčák zomrel v Podbieli 3. júna 1975 vo veku 79 rokov. Zanechal po sebe množstvo písomností, dokumentov. Štúdiom starých historických dokladov a listín vykonal veľa zásluhnej práce pre poznanie histórie Oravského hradu, regiónu Oravy i rodnej obce. Zápisky však obsahujú aj jeho životopis a myšlienky. Približujú Podbiel nielen ako ho poznal on, ale aj z čias jeho rodičov Petra (1862–1940) a Žofie rod. Kraffskej (1865–1949). Tiež faktografickú i fotografickú dokumentáciu.

■ Lýdia Vojtaššáková

Peter Turčák hovoríval:

„Ak chce človek vytvoriť nejaké dielo, vykonať nejakú prácu, musí sa na to dôkladne pripraviť. Platí to pre prácu telesnú, ako aj duševnú. Musí rozmyšľať, uvažovať, študovať, pozorovať, preberať poučenia skúsenejších, zbierať potrebné materiály. Potom zo všetkého vybrať to najhlavnejšie. Usilovne a s chuťou sa pustiť do práce, lebo až potom sa jeho dielo vydarí.“

Roky vášne, potlesku a zážitkov. Od uvedenia Kuba uplynulo 30 rokov

Píše sa rok 1994. Kultúrnemu životu v Podbieli udávajú pulz folkloristi. Mariánovi Vlčákovi zo súboru Podbielan sa to zdá málo a tak presviedča ľudí na divadlo. „Podbiel má bohatú ochotnícku tradíciu, no už tri desaťročia sú divadelné dosky ticho.“

■ Zdokumentované počiatky divadla v Podbieli siahajú do roku 1929, kedy 2. februára miestni ochotníci odohrali svoju prvú inscenáciu Mánotratný syn od Jozefa Hollého v režii Jána Petreka. K nej do roku 1964 pridali ďalších 54 inscenácií, medzi nimi v roku 1948 dokonca aj operetu Tá naša stanička malá.

No potom sa na tri desaťročia ochotníci odmlčali.

Obrat nastal vo februári 1995, kedy sa v budove obecného úradu, ktorá je dnes múzeom, stretli hereckí nadšenci a založili Divadelný súbor Včela. Jeho zakladateľ a vedúci Marián Vlčák mal vtedy 21 rokov a zobral na seba aj úlohu režiséra.

Chýr o nich sa šíril aj mimo chotára

Výsledky práce ukázali verejnosti už 3. júna 1995 na javisku sály novej kultúrno-sportovej haly. Uviedli muzikál Jozefa Hollého Kubo. V tom čase bola táto veselohra hitom najmä vďaka filmovému spracovaniu, v ktorom Kuba stvárnil herec Jozef Króner.

Na podbielanskom javisku si Kuba zahral Viktor Ondrek, jeho otca richtára Slavomír Korčuška, mamu Elena Mišunová. Do ďalších postáv obsadil režisér Marián Vlčák Silviu Strážnickú, Patríciu Matúšovou, Gabrielu Lišku, Patrika Loffaja, Miroslava Beňušíka, Evu Juriňákovú, Ján Kovalčíka, Jaroslava Mišuna, Pavla Podstreleného, Mareka Pazdúra, Martinu Turčákovú, Magdu Mačňákovú a Mariannu Pazdúrovú.

Výkonom podbielanskej mládeže tleskali v hľadisku aj bývalí ochotníci. Boli radi, že štafetu ich minulej činnosti sa dostala do správnych rúk.

Chýr o šikovnej partii divadelníkov sa rýchlo šíril. Včela zahrala Kuba aj v okolitých dedinách a čoskoro sa dostala až na Festival divadelných hier s dedinskou tematikou do Trebišova.

Už po roku prichádzajú ochotníci na scénu s ďalšou hrou – vychytenou komédiou na jánošíkovské tradície z pera Ľubomíra Feldeka s názvom Z dreva vyrezané a v roku 1997 zaujali aj jednoaktovkou I. S. Turgeneva Večer v hostinci U diev svine.

Po Roku na Orave sa opona zatiahla

Popri divadelných inscenáciách sa partia ochotníckych hercov, muzikantov, spevákov venovala aj ľudovým tradíciám. V predvianočnom období nadvihla napríklad veršované betlehemské hry, s ktorými navštevovala domácnosti, s fašiangovým slamením zabávala na uliciach, s ďalšími spetrovala kultúrno-spoločenské podujatia nielen doma, ale aj na rôznych festivaloch, plesoch, zábavách a akciách mi-

mo svojho chotára. Zahrali tiež pri točení dokumentu o stavbe farskej budovy, kde si pomohli postavou dobrého vojaka Švejka, vrah, aby tam bola nejaká sranda.

Súbor Včela sa časom obmieňal, prichádzali noví členovia.

Vyvrcholením aktivít ochotníkov bol veľký projekt Divadelného súboru Včela a Folklórneho súboru Oravan z Nižnej. Inšpirovaní filmom Martina Ťapáka Rok na dedine sa rozhodli spojiť viaceré oravské folklórne súbory a ľudové hudby a na pozadí jednoduchej dejovej línie predstaviť zachované ľudové zvyky v regióne, ako napríklad vianočné koledy, slameníka, Veľkú noc, jánske ohne, stavenie májov či pohreb. Organizáciu a propagáciu projektu zabezpečovalo Vedecko-kultúrne centrum na Orave so sídlom v Podbieli. Výsledkom bolo veľké Folklórno-scénické pásmo Rok na dedine uvedené 11. februára 2001 v Podbieli. Režiroval ho Jozef Bazovský a úlohy rozprávačov sa zhostili Viktor Ondrek a Július Olbert. Predstavilo sa v ňom osem folklórnych telies z celej Oravy.

Po Roku na Orave a šiestich aktívnych rokoch súboru Včela sa opona divadla v Podbieli zatiahla.

Mnohí sa oženili, vydali, odišli za prácou, mali iné povinnosti.

Marián Vlčák rád spomína na tie roky. „Keď som v polovici 90-tych rokov začal hovoriť o divadle, kamaráti zo súboru sa mi smiali, že čo to zas vymýšľam. Nechcelo sa im. Báli sa, či niekto vôbec do hľadiska príde. No keď sme sa rozbehli, niektorých to tak chytilo, že navrhovali písať si vlastné hry.“

Dnes sa Marián snaží oslovovať bývalých ochotníkov a ďalších aspoň na nacvičenie jednej hry. Bola by to pekná spomienka na 30. výročie uvedenia Kuba. „Zahrali by sme, zaspomínali a – ktovie, možno by ich to zas chytilo.“

■ Lýdia Vojtaššáková

Tabuľka je uzavretá

Futbalisti TJ ŠK Podbiel hrali v sezóne 2024/25 pod trénerskou taktovkou Ľubomíra Žuffu a získali 18 bodov. V tabuľke VIII. ligy obsadili 9. miesto.

Na ihrisku TJ ŠK Podbiel hrávalo súťažné zápasy aj mužstvo FC Sedem Námestovo. Víťazstvom skupiny v VI. lige postúpili do V. ligy.

Súťažné dianie na zelenom trávniku, ktoré neodmysliteľne patrí k nedeľnému popoludniu, na júl utíchne, pokračovať bude v auguste.

Príďte si zabehať

Tradičný cestný beh SNP Roháče – Podbiel bude tento rok bohatší o novinky. Okrem skúsených maratóncov pozýva TJ ŠK Podbiel na štart aj rekreačných bežcov a deti. Podujatie je pripravené na nedeľu 3. augusta.

■ Pre tých skúsenejších je pripravený už 34. ročník polmaratónu. Štart je v Roháčoch pri Partizánskom cintoríne na Zverovke o 10.00 h. ■ Novinkou je Sprievodný 5,5 km beh pre začiatočníkov i rodiny s deťmi. Štart bude o 10.15 h v chatovej oblasti Svrčková a trať povedie po cyklotrase.

■ Pre malých športovcov je v športovom areáli Pod Pálenicou pripravený Detský beh. Čas štartu závisí od dobehnutia posledných bežcov polmaratónu.

Budú variť i piliť

Obec pozýva na podujatie Podbielanská držka a Lomidrevo. Konať sa bude v sobotu 30. augusta v areáli Františkovej hute. Kuchárske tímy budú súťažiť o najlepšiu držkovú polievku, pilčici predvedú zručnosti pri práci s motorovou pilou.

Veľké autá pokope

V sobotu 23. augusta sa pri Františkovej hute uskutoční Zraz kamiónov, V3S a špeciálnych vozidiel. Podujatie spesť Oldies párty pod holým nebom a bohatý sprievodný program.

V Podbieli sa stretla elita šípkarov Striebro získala Mária Vlčáková

**Sezóna 2024/25
v steelových šípkach
znamenala na Orave
obrovský prelom. Pridalo
sa veľa obcí a miest,
v ktorých vznikli nové
kluby.**

■ Záverečný turnaj šípkarskej sezóny, ktorým boli majstrovstvá Žilinského kraja, sa konal v podbielanskej kultúrno-sportovej hale a je považovaný za najlepší. Účasť skvelých hráčov na čele s majstrom Slovenska Štefanom Hájekom a víťazom Niké dart ligy Tomislavom Rosandičom podčiarkla výnimčnosť tohto turnaja. Sobota 4. júna sa tak nezmazateľne zapísala do histórie šípkov na Orave.

Hlavní organizátori Michal Zemančík, Jozef Daňa a Peter Hrdlička ocenili aj prostredie, v ktorom sa turnaj konal. Slávnostne ho otvorili starosta Ján Sitek a predsedníčka ŽSK Erika Jurinová.

V hlavnom turnaji si v konkurencii 87 mužov víťazstvo odniesol Tomislav Rosandič. Vo finále na neho nestačil Miroslav Babík. Tretie miesto sa ušlo aktuálnemu Majstrovi Slovenska Štefanovi Hájekovi. Najlepším hráčom z Oravy sa stal štvrtý Ľuboslav Suchánek z Trstenej.

Turnaj žien prilákal 17 žien a dievčat. Partnerka Tomislava Rosandiča Natalia Remperová nenechala nikoho na pochybách, že šípkový súboj je v ich rodine

číslo jedna. Druhé miesto obsadila domáca Mária Vlčáková. Tretie miesto putovalo do Dolného Kubína zásluhou Kataríny Chovancovej.

Aj 23 juniorov ukázalo veľkú kvalitu. Potvrdili, že tento šport má na Orave budúcnosť. Šimon Janotka chytil na konci sezóny formu ako hrom. Peter Adamec ml. vo finále na neho nestačil a obsadil druhé miesto. Tretie miesto obsadil Tobias Žatkuľiak. ■ (PH)

Tenisti v akcii. Kto ovládol kurty

■ Tenisový turnaj Re – Open Cup si zaknihoval už 5. ročník. Priniesol napínavé zápasy a prekvapenia. Počasie opäť prišlo a súťažiaci i organizátori sa tešili vysokej návštevnosti.

Turnaja sa zúčastnilo 25 hráčov, čo je maximálny počet vzhľadom na možnosti tenisových kurtov v Podbieli a Nižnej. Súťažili v dvoch kategóriách – registrovaní hráči a amatéri.

Titul v kategórii registrova-

ných hráčov opäť získal Samuel Zemančík. Do finále sa prebojoval a vylepšil si minuloročný výsledok Dávid Brišák. Prekvapením turnaja a víťazom skupiny B sa stal Peter Mucha, ktorý obsadil 3. miesto.

Skupinu amatérov ovládol Tomáš Babinský, vo finále sa stretol s Jánom Čaklošom, ktorý na turnaji predvádzal pekný technický tenis. O 3. miesto bojovali Matej Matúch a Marek Domiňák.

V peknom dueli zvíťazil Matej Matúch.

Cena Veterána nad 60 rokov patrí Milanovi Halasovi, ktorý sa prebojoval až do štvrtfinále.

Turnaj Re – Open Cup organizoval TC Podbiel. Osobitná vďaka patrí podávačom, ktorí usilovne dva dni zbierali a podávali na kurtoch loptičky, ako aj všetkým, ktorí pomáhali s organizáciou, alebo prišli povzbudiť tenistov. ■ Ľubomír Kanderka

